

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Mărturisiri.

Sibiu, 28 Februarie n.

Din procesul pe care l-a avut prim-ministrul Lukács cu deputatul Désy Zoltán, fost secretar de stat în guvernul coaliției, țara s'a ales poate cu impresia, că totuși nu sunt cei dela conducere atât de corecți în fapăturile lor cum ar trebui să fie, majoritatea guvernamentală se va alege (iarăși poate) cu o schimbare de guvern, opoziția unită maghiară, în cazul acesta, cu satisfacția, că totuși i-a succedat să răstoarne guvernul atât de urgisit din partea ei, iar noi, cei dela distanță, ne-am ales cu unele mărturisiri, interesante și prețioase, cari merită să fie bine fixate și eternizate.

Așa de es. mărturisirea domnului prim-ministru Lukács, că el nu va merge la curtea cu jurați pentru a se judeca cu cei trei conți: Apponyi, Andrassy și Zichy, cari s'au identificat cu Désy și susțin mai departe acuzaele acestuia, pentru că știe el bine cum merge la curtea cu jurați: nu se face dreptate, ci politică. Verdictul de vinovat ori nevinovat e dictat de sentimente politice, nu de sentimente de dreptate.

Ce adevăr mare! Noi decând îl știm, dar nu l'am spus, pentru a nu da ansă celor dela putere să ne declare de calomnatori, fiindcă ponegrim și vorbim de rău o instituție din cele mai moderne și ideale ale statului. Dar acum îl mărturisește însuși domnul prim-ministru, recunoscând, că la curțile cu jurați omul cu adevărat nu-și poate căuta niciodată dreptatea, pentru că nu o primește. Nu s'a făcut la curțile cu jurați niciodată dreptate nici în procesele de presă intenționate nouă, ziariștilor români, pentru că niciodată nu s'a căutat, dacă cu adevărat se cuprinde ceva ofensător în aceea ce s'a scris, ci s'a dat totdeauna ascultare procurorului, care nu se ocupa, de regulă, cu cuprinsul

articolelor incriminate, ci cu persoana acusatului, prezentându-l pe acesta juraților ca pe un om primejdios din cale afară, fiindcă vrea desmembrarea statului ungar și crearea unei Daco-Români!

Puteau apoi jurații maghiari, de un gând și de o convingere cu procurorul în cele politice, să aducă alt verdict decât de *vinovăție*?

Da, da; are mare dreptate domnul prim-ministru Lukács, că la curțile noastre cu jurați se face politică, nu se croește dreptate; dar răul vine de acolo, că ele anume au fost întocmite astfel, ca să poată face mai mult politică decât dreptate.

Alte mărturisiri, tot atât de prețioase face apoi, tot în legătură cu procesul prim-ministrului Lukács în contra lui Désy, respective în legătură cu declarația conților: Apponyi, Andrassy și Zichy, marel ziar „Budapesti Hirlap”, într'un articol de fond mai recent, în care analizează în mod amănunțit situația guvernului, creată în urma procesului, și vorbind despre declarația acestor trei conți, scrie următoarele:

„Ce i-a îndemnat oare pe acești trei distinși, și cu privire la caracterul, moralitatea, onorabilitatea, trecutul și celelalte raporturi ale lor, integri bărbați, se dea o declarație atât de nemiloasă? Datorința față de dreptate, de onestitatea publică? Dar de când e legată de termin dreptatea și onestitatea publică? Cei cu declarația numai acum au aflat, că există cassa de partid, și că este obiceiul a se umplea aceste casse de partid? Decând nu se vântură chestia, că distincții preînalte, titli de baroni, de consilieri aulici, se dau când cassa de partid a guvernului e goală? Și dacă de decenii se face simonie în felul acesta cu grația Maiestății Sale, din partea guvernelor cari să succedă, e mai grav cazul, dacă părțile vin puse la contribuție în interesul scopurilor generoase?”

De decenii a trecut din gură în gură acuza, referitoare la modalitățile și mijloacele cu cari se umplu cassele de partid, și de decenii, când se apropie alegerile, nu este în Ungaria instituție mai populară decât cassa de partid. Cine nu își aduce aminte de vestitele alegeri făcute sub Szapáry și cine a uitat celebrele alegeri ale lui Bánffy? Atunci tocmai „Bud. Hirlap” a adunat într'un mănunchiu toate distincțiile acordate, împreună cu sumele plătite pentru ele, în cassa de partid, iar conducătorii partidelor de astăzi erau politicieni activi și atunci, unii guvernamentali, alții opoziționali, dar nu s'au dus nici la judecătorie, și nici în sânul partidului lor nu au discutat chestia provenienței cheltuelilor de alegere. Acuma însă fac cas mare din ea. De ce? Sunt alții oameni? Nu. Sunt altele obiceiurile? Nu. Dar sunt altele raporturile de partid. Sunt altele armele parlamentare și politice!..“

Dacă noi le spuneam ori le scriam acestea, sigur că ne sărea în cap întreaga presă maghiară și cerea cu insistență se fim dați în judecată, pentru că am calumniat, am informat în mod tendențios și mincinos publicul din țară și din străinătate; dar fiindcă „Budapesti Hirlap” le scrie, ele adevărate sunt, și adevărate trebuie să fie.

Luăm deci act, că la noi toate distincțiile se dau pentru bani, cari ajung în cassa de partid, și că pe calea aceasta se face curată simonie cu grația Maiestății Sale. Luăm act și dorim cu multă insistență venirea zilelor, în cari se nu mai fie așa, nici la noi, cum nu e nici altundeva. Să vină zilele în cari distincțiile, rangurile, să nu mai fie date celor ce pot plăti mai mult, ci celor ce au prestat mai mult spre binele și înaintarea patriei, celor ce cu adevărat le merită și sunt vrednici de ele. Iar pentru a putea ajunge odată și zile de acestea, să cere aceea ce

cerem noi: un parlament eșit din voința poporului întreg, un parlament al votului universal, egal, direct și secret. Până nu se va da țării votul universal, vor tot esista casse de partid, cari vor trebui să fie mereu umplute, și cari vor fi umplute așa cum se va putea: luându-se banii de undă pot fi luați. Se vor schimba persoanele, dar obiceiurile vor rămâne aceleași: niște obiceiuri rele, demoralizatoare, cari nu fac nici o cinste acelorora, cari țin încă la ele.

† Baronul Geza Duca de Cadar.

Rămășițele pământești ale mult regretatului baron Geza Duca de Cadar, au fost aduse din Viena, unde murise, la Cadar, lângă Buziaș, unde au fost așezate spre vecinica odihnă, în cripta familiară de sub frumoasa biserică gr.-ort. română, ridicată în această comună pe spesele decedatului.

Actul înmormântării l-a sevrșit în Cadar însuși P. S. Sa Episcopul Dr. Miron E. Cristea al Caransebeșului, cu asistență număroasă și aleasă, iar responsurile funebre le-a dat vestitul cor al domnului Ioan Vidu din Lugoj. P. S. Sa, Episcopul Dr. Miron E. Cristea a rostit cu acest trist prilej următoarea cuvântare covârșitoare:

Jalnici Ascultători!

„Când dobândim lumes, Atuncia în groapă ne sălăsluim”.

Rar întâlnim în viață un caz de moarte, care să ilustreze cu atâta putere tristul adevăr din citata cântare bisericească, ca și în momentul acesta, când stăm înfrânți de durere în fața sicriului cu osemintele reci ale scumpului nostru credincios, cunoscut și prieten Baron Duca.

Barbat în floarea vieții, având abia 46 ani.

Era născut din vestita familie Duca, care prin veacul XI a dat imperiului bizantin sub împăratul Isaac Comnenul pe un prim-ministru, mai târziu, el însuși împărat ca Constantin X., iar mai târziu pe împăratul bizantin Ioan III. și mulți alți dignei civili și militari. După căderea imperiului bizantin familia macedo-română Duca nu s'a prăpădit

* A domnit dela 1050—1067.

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

I. Slavici: Povești, și Sergiu Cujba: Povestiri din copilărie.

Ce privește mai întâiu colecția de șapte povești cuprinse în scrierea lui I. Slavici, aceste toate sunt culese din gura poporului nostru ardelean. Regăsim în ele aproape toate ființele, pe cari fantazia poporului le-a înzestrat cu atribuțiuni miraculoase, uneori d'adrepul bizare, și în jurul cărora se grupează o serie foarte variată de întâmplări și acțiuni, spre a scoate dintr'ânsele o învățătură oarecare morală, sau și numai spre a distra prin crearea de situațiuni, din cari se desprinde un umor sănătos.

În povestea primă intitulată „Zina Zorilor” se istorisește, cum Petru, cel mai mic din cei trei fii ai unui împărat, se hotărăște a merge ca să aducă apă din fântâna Zinei Zorilor, pentru ca tatăl său să se spele cu ea pe ochi. Acesta adevărat pururea rădea cu un ochi, iar cu celalalt plângea, și i-a spus fiului său Petru, că până atunci nu va înceta a plânge, până ce nu se va spăla cu apă din acea fântână. Se espun o mulțime de peripeții, prin cari trecu Petru până ce a ajuns la fântâna dorită. Petru avea să se lupte cu bălauri, apoi cu Valva, pentru că trecând printr'o pădure de aramă nu s'a putut stăpâni de a nu rupe o floare

ce i se imbia. Aceeași întâmplare se repetă când Petru-Făt-frumos trece prin pădurea de argint și apoi prin cea de aur. Petru prin vitejia sa le scoate din robie pe cele trei Valve, cari apoi îi stau într'ajutor în calea sa prin împărăția sf. Miercure, a sf. Joe, a sf. Vineri etc. etc. până la cetatea Zinei Zorilor. Ajuns aici printr'o flueră miraculoasă — pe care o căpătase dela sf. Vinere, face ca toate ființele, atât bălaurii păzitori, cât și însăși Zina Zorilor, să a doarmă. Petru privind la preafrumoasa Zina, se amorizează de ea, o sărută de trei, își umple ulcioarele cu apă din fântână și apoi la drum spre casă.

Pe drum se întâlnește cu cei doi frați ai lui, cari prin vicleșug îi iau apa și-l aruncă într'o fântână, apoi se prezintă înaintea tatălui lor și i-o dau ca să se spele. Într'aceea Zina se trezi și s'a intristat foarte, când a observat, că cineva a luat din apă. A pus în mișcare totul ca să l afle pe făptuitor, însă fără succes.

Cei doi frați își primesc pedeapsa pentru vicleșug și minciună, iar Zina Zorilor în supărarea ei împrăștiie întunec asupra pământului. În fine vânturile sfinte Vinere îl găsește pe Petru ca cadavru în fântâna amintită.

Petru învie mai mândru și mai frumos, și se duce la Zina Zorilor, unde după ce aduce și pe tatăl său, se făcu o nuntă de-i mersese vestea, iar frații lui Petru au reprimut lumina ochilor, ca să-i vadă feri-

cirea lui, și asupra lumii din nou s'a revărsat lumină.

Povestea aceasta pe lângă că e scrisă într'o limbă frumoasă o pot recomanda și pentru conținutul ei moralizator. Voință tare și neșovăitoare învinge toate pedecile, realizează o fericire binemeritată și durabilă; pe când vicleșugul și minciuna, produc ce-i drept un succes efemer, dar mai curând sau mai târziu tot se răsună.

Pentru conținutul eroic și în parte erotic, cred că povestea aceasta e potrivită pentru copii dela 10 ani în sus.

Autorul — voind probabil a reda cât se poate de fidel povestea, după cum a auzit-o din gura cutărui povestitor dela sate, a păstrat și câteva expresiuni mai drastice și unele provincialisme. Așa pe pag. 7 grăește împăratul în urătorul mod către fiul său: „Oarbă-ți fie mumă-ta! ce treabă ai tu de aceea?” Pe pag. 12 zice iarăși împăratul într'un moment de mânie: „Neagră-ți fie lumina!” Conferă și pag. 37 sus și pag. 67.

Nu e mirare, că adeseori găsim în poveștile noastre înjurături uneori foarte urâte, căci Românul și de altfel se folosește cu multă destoinicie de espedientul sudalmelor și înjurăturilor în cele mai felurite situațiuni ale vieții. Cred, că în cărțile menite pentru tineret școlar, ele ar trebui să dispară, chiar și atunci când ca în cazul de față (pag. 12), espunerea ar perde din vioiciunea și plasticitatea ei.

Adeseori obving în povestea aceasta forma gramaticală neuzitată: „Petrului” în loc de: a lui Petru. Așa pag. 18, 23, 27, 29, 33.

Acest provincialism încă ar trebui înălțurat.

Povestea a doua e intitulată: *Florița din codru*. Florița era fata desuflat a crăsmăritei din codru, și-i mersese vestea că ar fi cea mai frumoasă fată din lume. Crăsmărita — și ea frumoasă — deveni jeloasă pentru frumseța fetei, pentru că ori cât se gătia și pieptea, oglinda tot îi spunea, că Florița e pe de o mie de ori mai frumoasă. Crăsmărita începu să o tortureze pe Florița în fel și formă — că doară și-ar mai perde din frumseța, însă ea deveni din ce în ce tot mai frumoasă.

În fine crăsmărita s'a hotărât să-i scoată ochii la fetiță prin mijlocirea unei vrăjitoare. Aceasta legă pe Florița peste ochi și o scoase într'o pădure, însă văzându-i frumseța, n'a cutezat să săvârșască îngrozitoarea operațiune, ci ajungând într'un mod miraculos în posesia alor doi ochi de căprioară, i-a dus pe acestia la crăsmărita, sub pretextul că ar fi ai Floritei, iar aceasta a rămas singură în pădure. Rătăcind prin pădure ajunge la casa alor 12 hoți peste măsură de cruzi. Înaintea casei un biet moșneag ghebos gătia de-ale mănecării, așa cum putea. Florița îi ajută și curăță și prin casă. Pe când venira hoții ea s'a ascuns sub pat, iar cei 12 stătura

ca celelalte familii nobile ale imperiului, ci prin v. XVII aflăm urmași de-ai ei pe tronul Moldovei și al Munteniei. Un timp apoi s'a întunecat originea princiară a Ducaștilor; dar în jumătatea a II-a veacului al XVIII cad învinge vitejia veche în sângele tinerului reînviat din Reg. româno-iliere Nr. 13, *Petru Duca* († 1822), care ca soldat al monarhiei noastre devine celebritate militară, raportând în lupte ultime contra Turcilor din Banat (1783—1789) și în luptele contra lui Napoleon, multe strălucite învingeri pentru cari a câștigat nu numai ordul Mariei Terezia, avansări reperi până la rangul de mareșal-cămpiri, titlul de baron, ci și ca diplomat iscusit încrederea nefermă a împăratului Francisc, care în 1814 l-a trimis la Lusigny, ca să încheie cu Napoleon armistițiul. Tot dela domnitor a obținut ea dar moșile Cadar și Șipet, pe cari — nefind înșurat — le-a moștenit împreună cu titlul de Baron nepoții dela fratele său. Unul dintre urmași este scumpul nostru repausat. Dar aceasta nobilitate a ereditat lustru în urma nobilei sufletului său, plin de-o rară bunătate și de înalte calități și idealuri, cari îl călăuziau și preocupau.

Cursuri, cari îl călăuziau și preocupau pentru misiunea grea și încălțită de diplomat, ocupase importante oficii în cadrele diplomației monarhiei noastre la București, Atena, Lisabona, Belgrad, Stuttgart, Constantinopol, Haga etc. și tocmai în lunile trecute primise un nou semn al grației împărătești din partea Maiestății Sale Regelui, care-i dădu titlul de „ministru plenipotențiar”.

Conduc de gândul de a face connotaționalilor a-și întorneri servii nemijlocite se hotărâ să Române pe un timp cariera diplomatică, spre a-și oferi bisericii sale naționale serviciile pe diferitele ei terene de activitate, începând dela prezidenția comitetului parohial din aceasta comună biserică și până la deputația în sinodul eparhial și'n congresul național-bisericesc și spre a intra în parlamentul țării. De altmădă era membru cu drept ereditar în casa Magnaților.

Trăind ca bărbat sănătos în fericită căsătorie cu o aleasă fiică a bisericii noastre ortodoxe, cu Baroneasa Jeanne, fiică a baronului Fedor Nicolici și verișoară a fostului Rege al Sârbiei din familia Obrenoviciștilor, cea cu mult sânge românesc, avea și o înfloritoare stare materială, pe care mai ales în deceniul ultim prin muncă înțelegătoare el însuși o înmulțise cu preste 6000 jugăre; iar în zilele viitoare tocmai avea să-și înceapă sub conducerea lui activitatea o mare întreprindere pentru exploatarea ferului, înființată de el cu capitalul unei societăți franceze de 12 milioane cor.

Cu un cuvânt, avea din belșug toate condițiunile pentru de-a putea esclama cu profundul nostru poet Vlăduță... *că trăi-i o fericire*.

*

Dar, Jalnici Ascultători, precum cu durere vedeți, nu i-a fost dat a gusta până la sfârșit această fericire, și-a folosi calitățile sale sufletești, ajutate de-o bună stare materială, pentru binele obștesc, căci tocmai acumă când „dobândește lumea” atâtor frumoase poziții, distincții, și mijloace, iată-l sălășluit în acest strâmt sicriu la marginea mormântului rece!

Vântul unei boale repentine și mortale i-a stins flacăra vieții, spre a se întări

din nou adevărul caviatelor ap. *Petru* (I 24—25) „câci tot trupul este ca iarba și toată mărirea omului ca floarea ierbei. Iarba se uscă și floarea cade”. Vestea neașteptată a morții sale a îndurerat nu numai inima neconsolatei sale soții și a rudeniilor, ci a zdrobit de jale și sufletul nostru al conșcuiților și prietinelor săi, nimicind frumoasele nădejdi, ce le croirăm din nobilele sale intențiuni și planuri pe cari le cunoșteam.

Rugatu-s'a în gândul său cu psalmistul (103—24): „Dumnezeu meu, nu mă răpi la jumătatea zilelor mele”, și avea încredere în succesul rugămintelor sale, căci simțea ce puternic îi bate în inimă dorul de a fi — în lipsa de copii proprii — folositor bisericii, neamului și țării sale.

Trăind în atmosfera diplomației europene, care mișcă țifinera lumii, el a simțit, că nu poate fi departe timpul, când și popoarele mici trebuie să-și realizeze visurile încă neimplinite, dară de mulțori vise, și când în șirul acelor va veni rândul, ca și Românii din patrie să-și primească resplata credinței mai mult decât milenare față de acest scump pământ al patriei și față de tron și domnitor, și mai ales bine meritata și de mult așteptată răsplata a vitejiei contra Turcilor și Francezilor și a strălucitelor învingeri ale strămoșului său Petru și a bravelor Regimente grănițarești și românești, și preste tot pentru toate jertfele fiilor lor, recunoscându-se nu numai îndreptățirea lor de a trăi în iubita lor patrie ca români cu firea, cultura și legea lor proprie ci și fiind ajutamați de factorii competenți în aceste nizuinte ale lor.

De aceea — intrerupându-și cariera diplomatică — veni între ai săi; și ca bun creștin își începu nouă sa activitate, rezidind după pilda vechilor boieri cu cheltuieli de zeci de mii această frumoasă biserică, pe care tocmai ne pregăteam că în vara viitoare s'o sfințească însumi, în cadrul unor frumoase sărbători nu numai familiare, ci și ale parohiei acesteia și ale întregului ținut. Și vai, Jalnici Ascultători, în locul acestei cu nerăbdare așteptate curii, s'a înscutit cu noi vorba dureroasă a prorocului Amos, când zice (VIII 10): „Voi prefăce sărbătorile voastre în jale și toate cântările voastre în plângeri”, căci iată-ne întruniți aicea fără vloe — în loc dea prănuirii cu veselie ridicarea noului Sion — ca să slujim prohodul celui-ce l-a renouat, a citorului său, carele cu osăminte sale acum reci dară odineoră atât de încălzite de dragostea cătră biserica strămoșească, va întări temelile ei, dormindu-și în cripta de sub ele somnul cel de veci.

Dar încă pe când mai era în funcție de diplomat, a primit a fi ales deputat în sinodul eparhial al eparhiei Caransebeșului, în care calitate mai ales în vârtelul luptelor vehemente, cari au dăinuit câțiva ani, a fost un element de mare valoare; și s'a simțit atât de fericit, că a putut contribui în mod însemnat cu partea sa de muncă, pe care istoria o va constata la timpul său, la rezolvarea conflictelor din jurul alegerii de episcop spre mulțumirea sa.

Iară de atunci încoașă până în preajma morții cu atăta drag își oferea serviciile sale și intervenirea sa la locurile comperice pentru rezolvarea spre binele bisericii a diferitelor cauze curente și pendente.

Și mai presus de toate noi prietenii lui, cunoscătorii nobilelor lui gânduri căroră adeseori descoperi laudabilele lui intențiuni și planuri, putem cu inima plină de

durere constata, că am pierdut în repausatul un mare binefăcător al bisericii și culturii neamului nostru, pe care moartea subită, neașteptată și nebanuită l-a împedecat a-și plini și desăvârși misiunea.

Conduc de aceleași gânduri alese s'a hotărâ a pași și pe terenul politic, intrând în camera țării ca deputat guvernamental, ca pe baza legăturilor mai strânse cu cercurile hotărâtoare să poată mai nemijlocit contribui la elucidația cauzei mai nemijlocit și la pacifica ei rezolvare. El însuși ne spune aceasta în cuvântul său cătră alegătorii cercului de Toasca, zicându-l altele: „... profitând de toate cîcândurile și conjuncturile, pe cari le oferă legăturile de partid să cultive acele fire, cari duc la o înțelegere cinstită între guvernament și acei fruntași ai poporului român, cari nu numai sunt depozitarii încrederei politice a poporului, ci și tind la o tranșacție cinstită și sinceră, conșcuiind armonice exigențele iubirei de neam cu postuladele credinței cătră patrie.

Era la începutul activității sale în aceste direcțiuni. Munca cinstită și absolut desinteresată și-o oferise cu drag; dară coasa morții nemiloase a curmat firul abia început al nădejdiilor noastre la porunca providenței dumnezeiești, ale cărei planuri reman nepătrunse de mintea omenească, căci „pe cât este de înalt cerul de pământ, așa sunt de înalte căile mele de căile voastre și gândurile mele de gândurile voastre”, zice despre Domnul prorocul Isaia (55 8—9).

Deci — oricât de mare ar fi durerea în fața acestei pierderi și a nădejdiilor noastre zdrobite și căzute în tanduri și bucăți — cu creștinească resignațiune trebuie să ne consolăm și mângăiem, cu cuvintele prorocului Ieremie (Plângeri III — 31): „câci Domnul nu părăsește pentru totdeauna, ci de întristeză, iarăși se milostivește după mulțimea bunătății sale”. Astfel cu deplină încredere în atotînțelepciunea lui Dumnezeu „celui drept în căile sale” (psalm 145—17), carele „scutește străinii și orfanii și susține văduvele” (ps. 146—9) — luându ne ultimul rămas bun dela scumpul nostru prietin adormit în domnul, — să ne alegem din acest trist caz cu învățăture de-a folosi fiecare ceas și zi și a trăi nu numai pentru noi, ci și pentru biulele obștesc, cautând a face fără întârziere cât mai multe fapte bune, căci „nu știm ziua și ceasul”, în care nu vom mai putea face nimic, fiind prea târziu. Apoi să rugăm pe milostivul Dumnezeu, ca răposatului să-i facă loc în ceata celor drepti, și pe cei remași să ne mângăie, înlocuind pierderea mare cu alți fii vrednici.

Iară voi, Iubiți jalnici creștini, atât români cât și cei de altă limbă și credință, cari v'ați adunat din apropiere și din depărtări ca să-i dați ultima cinste, păstrați-i amintirea în deplină convingere, că noi toți am pierdut precum un bun creștin-ortodox și român, așa și un distins cetățean și patriot.

În fine înainte de despărțire zice scumpei sale soții cu cuvintele împăratului David: „Eu merg pe calea lumii; iară tu mângăie-te și fi-i bărbat”, așteptând scutul Domnului” (I. Imp. II. 2—3) acum și în viitor. Amin.

*

Despre actul înmormântării vom da amănunte în numărul viitor.

Privilegiile Sașilor.

Organul oficios al politice săsești, ziarul „S. D. Tageblatt” din Sibiu, ne dă într'un număr mai recent o lecție din istorie, nouă, Românilor, imputându-ne, că n'am avea dreptul să vorbim despre „privilegiile” când vorbim despre Sași, căci privilegiile lor din trecut nu au fost alta decât o anumită „contravaloare a serviciilor estreme de prețioase pe cari le-au făcut ei patriei”, și că peste tot nu am avea dreptul să-i vorbim de rău, pentru că Sașii „au fost măiestrii și promeritori în munca culturală și pentru Români de pe fundul regiu”.

Afirmarea din urmă e un adevăr, pe care noi nu l'am negat niciodată. Din contră, l'am recunoscut la toate ocaziunile, și tocmai noi, cei dela ziarul acesta, am fost aceia, cari am recomandat totdeauna și în politică imitarea Sașilor: acceptarea politice lor de oportunitate, de acomodare.

Am învățat multe, și poate că mai avem încă multe de învățat dela Sași, noi, cei ce locuim împreună cu ei pe acest colț de țară, — dar și Sașii ar trebui să recunoască, că nici ei nu ar mai fi astăzi aceea ce sunt, dacă la munca pe care au prestat-o în trecut nu le-ar fi dat ajutor brațele vâjnoase românești, și mai ales, dacă masele compacte românești nu ar fi format și nu ar forma și astăzi zid puternic de apărare în jurul lor.

N'avem deci să ne facem imputări unii altora pe tema aceasta, pentru că Sașii ne-au dat ceea ce ei aveau și ce puteau să ne dea, în schimb însă le-am dat și noi lor ceea ce ei nu aveau: brațe de muncă.

Cumcă compatrioții sași își apără drepturile lor din trecut și căută să și le conserve și pentru viitor, nu poate să ne supere de loc. Dar trebuie să ne supere, și ne cade greu, când vedem, că ei vreau să și le conserve prin scurtarea noastră, a Românilor, în drepturile ce ne compet și nouă, ca cetățeni credincioși ai statului acestuia. Și trebuie să ne prindă mirarea, când vedem, cum politicienii lor nu se sfiesc a mărturisii în vorbiri publice, că Românii din Ardeal nu pot se primească același drept de alegere, ca Sașii și Maghiarii, pentru că ei constituie o primejdie pentru Sași și Maghiari, cu toate că Sașii vreau să trăiască și mai departe cu ei în prietenie și bună înțelegere, — cum spunea deputatul lor Dr. Schüller în cursura de 40 a dietei, înredintată cu censurarea proiectului de lege despre alegerea de deputați la dietă.

Din două una: Ori trăești cu cineva în bună prietenie și atunci nu'l ciseveri de primejdios și nu cauți să-l scurtezi în drepturile cari îi compet, ori apoi îl consideri de primejdios și atunci nu poți să trăești cu el în bună prietenie!

Cât pentru felul cum Sașii și-au câștigat în trecut „privilegiile”, ar fi foarte mult de vorbit și de scris. Iar despre serviciile „estreme de prețioase” pe cari le-au adus ei în trecut patriei, lăsam de astădată pe altul să vorbească, pe unul dintre amicii compatrioților nostri Sașii, pe *Orbán Balázs*, fost deputat independist maghiar, care în ședința din 27 Ianuarie 1882 a dietei ungare a spus următoarele la adresa Sașilor:

„Cel mai mic motiv de tănuire îl au vecinii nostri sași din Ardeal, pentru că

încrămenți. Florița îi imblanzi și a rămas a ei.

Oglinda și acum îi spunea crăsmăriței, că Florița e mai frumoasă ca ea, deci nu se odihni până ce nu i-a succed să o omoare prin vrăciurile babei Boanță, care i-a pus un inel pe deget. Hoții au privit pe Florița moartă, însă după ce i-au tras inelul din deget, ea iară a înviat. Florița mai moare a treia oară de două ori. Când a murit ea a treia oară, doții nu au mai putut-o învia, și au stat nemieșcați lângă cadavrul ei, până ce au murit și ei de foame și de supărare.

Din întâmplare feciorul împăratului află cadavrul Floriței, și despletindu-i părul vrăjit de baba Boanță, ea învie și devine soția feciorului de împărat. Crăsmărița încă a venit la nuntă, și spre pedeapsă a fost închisă într-o casă cu pereții de oglindă, unde se aflau cele mai frumoase neveste din împărăție, ca să vadă ori încătrău ar privi, că nu e ea cea mai frumoasă.

Povestea aceasta după conținut e absolut inescapabilă și e scrisă într-o limbă întrelăsată cu multe locuri de o rară frumuseță stilistică.

Aflu că e potrivită mai ales pentru fetițe dela 10 respective 12 ani în sus.

Povestea a treia: *Heana cea șireată*. În această poveste se arată tipul fetelor, cari nu pot rezista ispitei, precum și dreapta pedeapsă ce le ajunge; de altă parte se desfășură soarta fetelor virtuose și șirete, cari ajung la bun sfârșit.

Povestea ar putea-o ceti fete de 14 ani în sus; află însă că din cauza prea marei pondă se pune pe șiretenie, care degenează până la cruzime, nu e menită a promova cultura unor sentimente mai nobile, și de aceea cred că e mai consult a o elimina din șirul materiilor de lectură.

Povestea a patra: *Doi frați cu stea în frunte*.

Feciorul unui împărat avea mamă și o soră vitregă. El se căsătorii cu fiica unui păcurar, dela care aștepta să i se nască doi feți cu stea în frunte, după cum promisese soția sa. Fetiș s'au și născut în absența feciorului de împărat, dară mama vitregă a acestuia i-a îngropat de vii și în locul lor a pus doi căței, ca feciorul de împărat să o respingă pe fata de păcurar, și să ridice la rangul de împărăteasă pe fiica ei. Copiii trecând prin cele mai imposibile metamorfoze au continuat a exista, și în fine se prezintă ca doi feți cu stea în frunte înaintea tatălui lor. Mama vitregă e pedepsită cu moarte, iară mama feților devine din nou împărăteasă.

Povestea e inescapabilă, atât ca fond, cât și ca formă. Poate fi cetită cu folos de copii dela 10 ani în sus.

Povestea a cincea: *Păcălă în satul lui*: Sunt cunoscutele isprăvuri ale lui Păcălă, prin cari se șbiuiesc anumite păcate precum: necredincioșia femeilor (pag. 160 ss.), lăcomia preoților (pag. 185) și altele.

Sunt potrivite pentru adulți.

Povestea a șasea: *Petrea Prostul*: cuprinde iarăși cunoscuta plămăuire despre

împărțirea ciudată a averii, pe care o au moștenit trei frați.

După ce s'au împărțit toate după stricta observare a principiului: „una mie, una tie” etc. a mai rămas un taur frumos, care avea să fie a celui, în grajdul căruia va intra. Petrea Prostul a fost mai corocos, însă n'a ținut taurul, ci după ce — nici idee neavând despre mersul târgului — l-a ciungărit mai înainte de un corn, apoi de celalalt, apoi de urechi și coadă, l-a vândut unui copac, care după cum i s'a părut i-a promis banii pe „Marti”. Împărțirea banilor cu banițe, omorirea popii, fuga tâharilor etc. etc.

Povestea aceasta e bogată în situațiuni comice și are de scop a combate esagerata iubire de argint.

Se poate ceti de cătră copii dela 8 ani în sus.

În fine în povestea a șapte: „*Simir împărat*” se scoate la iveală răsplata binefacerii.

Se poate ceti de copii dela 10 ani în sus.

Sergiu Cujba: Povestiri din copilărie.

Deși aceste povestiri, provăzute cu o prefață de G. Coșbuc, au oarecum sancțiunea din partea acestui mare poet, iar conținutul lor din punct de vedere moral nu se poate escapona, afară doar de ștrengăriile copiilor de mahala cuprinsă în „Clipe senine”, totuși nu le pot recomanda, chiar și din cauza multelor expresiuni neînțelese de copiii nostri. Povestirile acestea

sunt scrise pentru copii dela orașe din România; pentru acestia sunt potrivite. E destul să citez numai câteva cuvinte de proveniență turcească sau franceză, spre a dovedi părerea mea. Sunt și câteva fraze românești, cari la noi nu sunt uzitate. Așa: „a face la stanga” (p. 9), atelier (10), palton (12), schelet (11), geamuri (12), netamnesam (12), a duce la secție (19), a trage reghiu (21), entusiasm (23), piano (24), chestiune importantă (27), argument contra (27), astronomie (28), chilimuri (28), zambile, mixandre, lălele (29), bacșiș (29), ghiveciu (29). apoi cuvintele franceze: Ah! est-tu venu, mon cher limason? (29), Ah! je t'ai attrappé vaurier! (31), memorie (42), chartograf (42), dichisuri (43), monoton (44), tibișirul (43), fizionomia (45), problemă (45), coșgogea-mite carte de teme (50), proclata (57) și carste (59), cișmea (60), ceaivărie (61), băcănie (62), uniforme, pamprancé, chipiuri (70), zurbagiu (72), favorite (23), „enuyant” (63), imperiozitate, perestezie, reconfortant (74), „marchia triumfală” (75), fatal (76), frază (80), circ, clovni, carcera (88), imagini confuze (90), injeția, complimentul (94), sufragerie (97), mon cher (109), apropos, mofturi, antene (129), „Sic est” (127), veracitate (128), fanara giu (129), „Recte, recte” (133), muezin, moschea (159).

Asupra conținutului singularității poezii și povestiri, cred că după toate acestea nu mai e de lipsă să mă mai estind.

Sibiu, 16 Octomvrie 1912

Dr. Pavel Roșca
prof. semin.

niciodată veneticii nu au fost îmbrățișați așa, și nu au fost desmerdați așa, ca a-cestă mână de oameni, care încă și astăzi își închipuie că e națiune. Cu toate că nu e compusă decât din 120.000 de respirați prin toate părțile, și icuți printre 500.000 Români și 30.000 Maghiari, amestecați cu ei, cu cari însă de secole tratează ca cu ho-țofii, despoinduri de toate drepturile omenești. Și tocmai aceea îi doare și acum pe cei obișnuiți cu domnia, că sunt siliți se tole-reze anumite restrângeri în domnia de răsă, eserciată din partea lor asupra acestora.

Acest popor de 120.000 suflete, care nu ar putea forma singur nici un comitat micuț, a figurat sub principii Ardealului ca națiune separată. A fost egală în drepturi națiunea sașă cu cei 500.000 de Săci și 800.000 de Unguri din Ardeal. Egală în drepturi numai, cu privire la influințarea ei asupra mersului lucrurilor, nu însă egală și la purtarea sarcinilor. Pentru că pecând Se-cuții dădeau în vreme de războiu 40.000 de ostași, iar Ungurii din comitate 30.000, — Sașii au fost scutiți de orice dare de sînge, și numai 500 de soldați erau datori se dee, însă nici aceștia nu erau Sași, după ce Sașii, în urma slăbăvii lor curaj, s'au dove-dit a fi incapabili de a purta războiul. (Ila-ritate.) E doară înarticulat în lege faptul, că în contingent să nu între recruti luați dintre Sași, pentru că mai înainte luptele au fost pierdute numai pentru că Sașii încă ina-vinte de a vedea dușmanul, au tulit'o la fugă și au spart ordinea de războiu. (Iaritate).

Șapte veacuri deardul Maghiarului a apărut pe Sași cu corpul său sângerat. Sub apărarea noastră s'au dezvoltat ei și au câștigat cultura și bunăstarea ce o au. În luptele de patru secole, purtate în contra tiră-niei turcești și austriace, Sașii nu numai că nu au apărut patria, ci în cele mai multe cazuri au dat mână cu dușmanul. (Intru a-devăr „prețioase servicii” aduse patriei), iar noi am trecut lucrul cu vederea, ba i-am acoperit cu corpurile noastre însângerate, și le-am dat mai multe libertăți de cum a-veam noi înșine. În anul 1848 au dat mână cu Austriacii, au chemat pe Ruși în țară și și-au ispășit păcatul astfel, că au cerut și noi le-am dat unsprezece milioane despă-gubire urbană, le-am cinstit așa numita avere națională săsească, menită a se plăti din ea funcționarii, deci proprietate a erariu-lui, după ce acum funcționarii statului îi plă-tește. Recunoștința e acum aceea, că ne nu-mesc barbari sălbatici din Asia, și respân-desc tot felul de calomnii în contra noastră

Știu, că naționalitatea diligentă, harnică și ideală sâsască din Ardeal e cu bunăvo-ință către Maghiari, nu-i dușmănește, ci-i iubește. Dar este o clică oficioasă, care ne urește, care a pus mână pe toate ofi-ciile, clică, care a manipulat în plină liber-tate averea comună, fapt pentru care sub Iosif II a fost pusă sub acuză și mulți dintre Sași au ajuns în temniță și au fost condam-nați să restituie banii. Nu asuprașirea, ci im-pedecarea acestei chiverniseli, luarea din mână lor a domniei absolute, este aceea ce îi doare pe Sași, pentru că egalitatea de drept proclamată de noi nu mai permite, ca ei să trateze cu cei de altă naționalitate, de pe același teritoriu, ca cu niște pari....

Ceice cunosc istoria Ardealului vor ști, intrucât corespund, ori nu corespund adevărului afirmările acestea ale reposa-tului Orbân Balázs. Faptul însă e, că ele au fost aruncate în fața Sașilor în plin par-lament, pe vremea, când Sașii nu credeau, ca astăzi, în infalibila idee de stat maghiar, și nu se încălziau atât de bine, ca astăzi, la sinul „națiunii maghiare”. Le-am repro-dus, pentru că să se vadă, că dacă e se cauți greșeli în trecutul cuiva, le poți găsi cu siguranță la fiecare singuratic și la fiecare popor. Se găsește deci și la Sași din greu. Tocmai de aceea, ar trebui să fie compatrioții noștri sași mai rezervați, la vorbe și la laude, pentru că nimic nu e atât de necuviincios decât să-ți atribui fapte pe cari nule-ai săvârșit, și să te încununezi cu laurii, cari nu sunt ai tăi. Credem că e timpul să se știe, că nu noi suntem aceia, cari nu am putea exista și fără Sași; ci din contră, să se gândească numai Sașii, ce s'ar alege din comerț și din industria lor, dacă nu ar fi România, și ce s'ar fi ales în trecut din ei, dacă nu aveau la îndemână totdeauna bra-țele tari și sigure ale Românilor, și peste tot, dacă nu cu Români, ci cu Maghiarii trăiau împreună pe fundul regiu?!

Industria de casă românească.

Cât de frumoase și prețuite sunt lu-crerile de mână românești, dar mai ales țesăturile noastre, ne-am putut convinge de nou cu ocaziunea binereușitei expoziții a Doamnei Maria Cosma din Sibiu, aranjată în Martie 1912. La locul de frunte al revistei ilustrate străine „Leipziger Illustrierte Zei-tung” a apărut la timpul său o recenziune despre această expoziție, care asemenea recunoaște marele merit ce și l-a câștigat

Doamna Maria Cosma, prin înființarea școalei de industrie de casă, prin neobositul interes față de cusăturile, țesăturile și por-turile românești din toate părțile locuite de Români, dar mai ales prin aranjarea bogatei expoziții de industrie de casă ro-mânească. Reproducând unele fotografii de-a-le expoziției, ne laudă pitoreștile noastre costume naționale, cari sunt unele dintre cele mai frumoase din lume, și accen-tuiază mai cu seamă bine dezvoltatul gust al țărancelor noastre pentru colorit și or-namentică, pentru cusături atât de gingașe și pentru țesăturile noastre tradiționale. Îndeosebi ca demne de admirat amintește așa numitele concuiri, folosite de țărancele noastre din Banat, cari sunt tesute din măt-să fină și executate direct artistic.

Nu trece cu vederea nici frumosul album al Dșoarei Minerva Cosma, care conține o colecție din cele mai frumoase mustre și modele românești pentru cusut și țesut, și prin care d'n nou trezește iubire și interes față de arta noastră națională.

Expoziția, care a constat din 4 odăi, a fost fotografată de dl Teodor R. Popescu și reproducă într-o serie de ilustrate, cari se află și de vânzare la 20 fil. bucata în librăriile din Sibiu, la școala de industrie și la editoarea Doamna Maria Cosma. Seria constă din 9 bucăți și servește nu numai de un frumos și prețios suvenir, ci și de model, mai cu seamă pentru acele române, cari au dorința de a studia stilul românesc și eventual a-și face colecție.

NOUTAȚI.

Cursurile „Asociațiunii”. Duminecă în 2 Martie n. la orele 5 d. a. va vorbi în sala festivă a muzeului „Asociațiunii” dom-nul profesor Victor Stanciu despre zilele creațiunii, iar domnul profesor Ioan Ofoiu despre latifundii și mica proprietate.

Mandatul dela Sasca-montană. Din Lugoj se scrie, că în cercul electoral dela Sasca-montană, devenit vacant prin moar-tea deputatului și baronului Geza Duca, partidul național român a candidat pe dl Dr. Iu'iu Maniu, iar partidul muncii do-rește să aleagă deputat în cameră pe pro-topretorul Petru Corcan.

În memoria arhiducelui Rainer. Din Viena se scrie, că Duminecă după amezi s'a făcut o comemorare a arhiducelui Rai-ner în Academia imperială de științe. Ar-hiducele fusese timp îndelungat curatorul acestei instituții. La festivitate a partici-pat mult și distins public. Dr. Körber, fost ministru președinte, a deschis serbătoarea cu o vorbire, în care a expus meritele pen-tru știință și artă, câștigate de răposatul arhiduce Rainer.

Botez în casa domnitoare. Se anunță din Viena, că Luni s'a făcut botezul nou născutului fiu al arhiducesei Maria Enrieta, fika arhiducelui Frideric, măritată după co-lonelul principe Hohenlohe-Schillingfürst. Nou născutul a primit numele: Frideric, Con-rad, Gottfried și Maria. După botez s'a dat un dejun în palatul arhiducelui Fri-deric.

Vizita împărătesei germane. Împără-teasa Augusta Victoria, însoțită de fika sa Luiza Victoria, sosește Sâmbătă în 1 Martie la Gmunden pentru a face o vizită familiei principelui de Cumberland.

Pentru fundațiunea ziariștilor români a încurs ca rezultat al ba'ului aranjat la 19 I. crt. de tinerimea română din Arad frumoasa sumă de Cor. 411-40, pentru care se aduce sincere mulțumiri. Sibiu, la 27 Februarie 1913. *Epitropia fundațională.*

Frontăriile Rusiei spre Austria și Ger-mania sunt păzite nu numai de posturi gră-nițarești, ci și de militari. Intrarea în Ru-sia este cât se poate de dificilă. Călătorii din străinătate sunt espuși la numeroase șicanări, ba se ivesc prea adese și areș-tări nedrepte. Un ziar din Germania scrie, că Rusia a chemat sub arme în cercul Var-șoviei 700.000 de soldați. Din Franța s'au comandat aeroplan și alte aparate, care au să fie furnizate până la sfârșitul lui Mar-tie. Rusia a cheltuit până acum pentru pre-gătirile sale războinice peste un miliard de ruble.

Donățiune. La fondul Dr. Liviu Bran de Lemény, pentru ajutarea elevilor mai lipsite de mijloace dela școala civilă de fete a Asociațiunii, a contribuit Dna Eleo-nora Lemény: 25 cor., iar la fondul absol-ventelor școalei Asociațiunii a contribuit Dl Dr. I. Beu, medic, 100 coroane, prin Banca generală de asigurare. Direcțiunea exprimă mulțumită călduroasă.

Nenorocire. Un căne turbat a muș-cat în comuna Pecica, de lângă Arad, 20 persoane. Doi oameni dintre cei mușcați se luptă cu moartea.

Ninsori. Știri sosite de pe câmpul de războiu spun, că în toate părțile din Tra-cia au căzut mari cantități de zăpadă, care vor impeleca operațiile militare pe mai multe zile.

Morți și răniți. De când s'au reinceput luptele în războiul balcanic, au căzut, con-form datelor otomane, abea 1500 soldați morți. Numărul răniților îngrijii în spita-lele din Constantinopol este de vreo cinci sute; ceilalți răniți se găsesc la Gallipoli și pe Dardanele, unde instituttele de înv-țământ au fost schimbate în spitale.

Stărpirea insectelor stricăcioase. Or-dinul cu nrul 21-100 din 1913, dat de mi-nistrul nostru de agricultură, dispune ca și în anul acesta să se facă din bun timp stărpirea insectelor stricăcioase pomilor, ni-micirea cărăbușilor, a lăcustelor marocane, a păduchilor roșii de pe pomi ș. a. Neim-plinirea ordinului se pedepsește cu toată rigoarea.

Explozie. Ziarele din capitală vestesc, că făptuitori neunoscuți au comis un a-tentat cu dinamită împotriva clădirii cu un etaj a școlii primare românești din Vințul de jos. Dinamita a explodat în vreme de noapte și a spart toate ferestrele casei, fă-când stricăciune și în ziduri. S'a pornit cercetare.

Medicale. Cunoscutul medic Czerny, conducătorul institutului din Heidelberg pen-tru bolnavii de cancer, a ținut o prelegere despre starea actuală a cercetărilor cu pri-vire la umflăturile canceroase. Institutul dela Heidelberg întrebuințează pentru com-baterea boalei: 187 miligrame de radium și preparate de chenotofor în valoare de 30.000 mărci; pe calea aceasta se pot înlătura cancere superficiale cu destulă siguranță, luând în ajutor și 40—50 de radiări Rönt-gen. Cel mai bun mijloc pentru o vinde-care completă este diagnoza timpurie și înlăturarea radicală a umflăturii de can-cer. După numeroase încercări nereușite, institutul numit a constatat, că cele mai bune rezultate se obțin prin aplicarea com-binată a radioterapiei cu chenoterapie.

Bora în Triest. Un vânt extraordinar de puternic, care a bătut Duminecă ziua întreagă în Triest, a produs numeroase ac-cidente. Mulți oameni de pe stradă au fost izbiți la pământ, țigle și hornuri s'au răs-turnat în străzi, rânind un mare număr de trecători. S'au prăbușit și câteva coperi-suri de case. Vapoarele din portul orașului au suferit stricăciuni considerabile.

Din Adrianopol. O persoană din străi-nătate, izbutind să scape din Adrianopol, povestește următoarele: Cu prilejul bom-bardării din 3 și 4 Februarie au căzut în oraș 150 de bombe. Au ars cam șasezeci de clădiri, s'au deteriorat tot cam atâtea, între care și casa direcțiunii căilor ferate germane din orient. Au fost omorâți sau răniți douăzeci de locuitori. Altfel popo-rațiunea se simte relativ bine și duce o viață aproape ca de obicei. Trupele tur-cești sunt bine dispuse. Șucri pașa este neobosit și își împarte poruncile liniștit și hotărât.

Contra sufragetelor. Faptele mai nouă ale sufragetelor au produs nu puțină in-dignare în publicul englez. Din toate ți-nuturile țării se ridică proteste și se osân-dește atitudinea lipsită de energie a guver-nului în chestia mișcării feministe. Unii cer să se introducă pentru sufragetele excesive deportarea pe insulele mici ale oceanului și munca silnică; alții pretind introducerea bătăii corporale și alte mijloace drastice.

Turburări în Mexico. Republica me-xicană s'a făcut celebră prin revoluțiile sale. Vechiul preșident, Porfirio Diaz, se retră-sese în fața trupelor învingătoare, coman-date de generalul Madero, care s'a și pro-clamat apoi de preșident al republicii din Mexico. În scurtă vreme a izbucnit o nouă revoluție, pusă la cale de un frate al lui Porfirio Diaz. Resculații au învins și are-stat pe Madero și pe vicepreședintele Juarez. Duminecă noaptea, când tocmai erau transportați spre temniță, atât Madero, cât și Juarez au fost împușcați în stradă de oamenii lui Huerta, șeful revoluționarilor. Amândoi au căzut morți. În Mexico, con-form știrilor primite în Bruxela, stăpânește o deplină anarhie. Toate prăvăliile și lo-calurile sunt închise. Revoluționarii au tras o ploaie de gloanțe și asupra consulatului belgian, iar consulul a fost necesitat să se refugieze la consulatul german.

Automobil nenorocit. O catastrofă sân-geroasă s'a petrecut Duminecă aproape de Pojon. Fabricantul Gelb și soția sa, locui-tori în acest oraș, s'au izbit cu automobi-lul de un stâlp al drumului, și greu răniți au fost transportați la spital. Șoferul auto-mobilului, îndată după catastrofă, s'a împușcat.

Viață socială.

Teatru în Ocna. Meseriașii și plugarii din Ocna-Sibiului dau o producțiune teatrală împreună cu concert și dans Duminecă, în 2 Martie st. n. a. c. cu binevoitorul concurs al unui cor compus din elevi ai Seminarului „Andreian” din Sibiu, în sala cea mare dela „Hotel Central”. Inceputul la 7 oare seara.

Petrecere în Hendorf. Reuniunea fe-meilor române din Hendorf (Sighișoara) a-ranjează Duminecă în 17 Febr. (2 Martie), o producțiune teatrală-declamatorică în sala școalei, cu concursul tinerimei adulte și sub conducerea preotului Andreiu Moldovan. Ve-nitul curat e destinat fondului reuniunii fe-meilor. Inceputul la 7 ore seara.

Concert în Orăștie. Secția industrială a reuniunii economice române din Orăștie va da în sala Hotelului „Central” Sâmbătă, în 8 Martie st. n. 1913, la 8 ore seara un concert, executat de corul reuniunii, în scop filantropic, sub conducerea măestrului de muzică Albrecht Schmidt. După concert urmează dans. Prețul locurilor: Logea 10 cor.; Locul I. 2 cor.; Locul II. 1 cor.; Ga-leria 50 bani. Bilete se vând înainte în li-brăria Sebastian Bornemisa.

Cărți și reviste.

Revista teatrală, publicație teatrală culturală. Organul „Societății pentru fond de teatru român”. Apare bilunar (în Ianuarie Martie, Mai, Iulie, Septembrie și Noembrie), sub conducerea secretarului literar al so-cietății: Dr. Horia Petra-Petrescu. Numărul prim, primit la redacție are un cuprins bo-gat și interesant. Redacția și administrația: Dr. Horia Petra-Petrescu, Brașov (Brassó), Târgul grăului 4. Membrii ordinari, pe viață și fondatori, cari și-au plătit taxele, primesc „Revista teatrală” gratuit. Altfel, în abona-ment costă 3 cor. pe an, 1-50 pe jum. de an. (4 lei România). Abonamentele se plă-tesc înainte. Numărul 50 bani.

Poșta ultimă.

Demisia contelui Zichy

Maiestatea Sa, Împăratul și Re-gele nostru Francisc Iosif I, a pri-mit demisia contelui Zichy Iános, ministru de culte și instrucțiune publică, și a încredințat pe domnul prim-ministru Lukács, cu ocaziunea audienței pe care a avut-o Mercuri după amiază la palat, să facă Coroa-nei propunere pentru numirea u-nui nou titular la culte și instrucție publică. A fost propus și numit dom-nul Iankovich Béla, secretariul de stat din ministeriul de culte și in-strucțiune publică.

Din parlament.

În ședința de ieri, Joi, a dietei, a fost prezentat raportul comisiei speciale asupra proiectului de lege despre alegerea de deputați la dietă. Proiectul va fi pus la ordinea zilei pentru ședința de Luni a dietei, când va intra și opoziția în dietă și vor începe și socialiștii greva gene-rală în țara întreagă.

Războiul.

Situația începe a se îmbunătăți în Balcani. Zăpada cea mare, care a căzut în zilele din urmă, împedează pe beligeranți să se războiască, iar diplomația lucră cu succes pentru încheierea păcii. Se dă ca sigură știrea, că războiul nu va mai dura mult, și că și diferendul dintre Ro-mânia și Bulgaria va fi aplanat pe cale pacinică, din partea puterilor mari, spre mulțumirea ambelor state interesate. În urma acestor știri în-cepe a se ameliora și situația fi-nanciară.

Nr. 36/1913.

(59) 1—1

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională greco-or. română din **Ocolișul mare**, în conformitate cu rezoluțiunea consistorială din 17 Ianuarie a. c. Nr. 567 Școl., se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din repartitie dela popor 600 cor.
2. Dela Prea Ven. Consistor arh. ajutor anual 400 cor.
3. Cuartir în edificiul școalei.
4. Lemne pentru încălzit

Concurenții au să-și înainteze cererile, instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat.

Hațeg, la 8/21 Februarie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 98/1913.

(39) 3—3

Concurs din oficiu.

Pe baza înaltei rezoluțiuni consistoriale Nr. 14.591 Bis. dela 7 Decembrie 1912, prin aceasta se publică concurs nou pentru între girea parohiei de clasa I (primă) **Hidiș**, cu termen de 30 zile socotite dela prima inserare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele satorite în coala B. — pentru între girea dotației dela stat.

Concurenții au a și subțerne rugarea de concurs instruită cu documentele preserise pentru pa'ohi de clasa primă, în termenul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiterial. Rugările intrate după termen nu se vor considera.

Concurenții cu previa învoire a oficiului protopresbiterial se pot prezenta în parohie și la biserica spre a-și arăta destoinicia și a face cunoștință cu poporul.

Turda, la 22 Ianuarie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or.

Jovian Murașan
protopop.

„DACIA”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Dacia” prin aceasta se convoacă la

a XI-a adunare generală odinară,

care se va ținea la 17 Martie st. n. 1913, la 10 ore a. m., în localul institutului.

Program:

1. Numirea unui notar și 2. scrutinători.
2. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1912 și raportul comitetului de supraveghiere.
3. Deciderea asupra rapoartelor, bilanțului și distribuirii profitului curat.
4. Alegerea unui membru în direcțiune pe 1 an.
5. Alegerea comitetului de supraveghere în senzul §-lui 41 al statutului.
6. Eventuale propuneri intrate, conform statutelor.
7. Alegerea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului verbal.

Acționarii cari doresc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, au să depună acțiile și plenipotențele la cassa institutului, în înțelesul §-lui 20 din statute, cel puțin până în ziua adunării generale.

Orăștie, 22 Februarie 1913.

(55) 1—1

Direcțiunea.**Contul bilanț cu 31 Decembrie 1912.**

Active—Vagyon.		Mérleg számla 1912 Dec. hó 31-ével.		Pasive—Teher	
	K f				K f
Cassa în număr — Pénztári álladék . . .	2,781.73	Capital social — Részvény tőke . . .	100,000.—		
Hártyi de valoare — Érték papírok . . .	40,267.33	Fond de rezervă — Tartalék alap . . .	48,500.—		
Cambii de bancă — Bankszerű . . .	448.948.—	Fond cultural — Jótékony alap . . .	1,479.29		
váltó tárcza . . .	43,815.—	Interese transitoare — Átmenő kamatok	5,645.30		
Cambii cu acop. hip. — Jelzáloglag bizt. tárcza . . .	43,815.—	Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók . . .	163,363.—		
Izvorul mineral — Ásvány forrás . . .	30,367.78	Depuneri spre fructificare — Betétek . . .	258,269.05		
Realități — Ingatlanok . . .	12,470.14	Conturi curente — Folyó számla tartozások	56,067.50		
Mobilier — Butorzat . . .	1,555.90	Pro diverse — Különlék . . .	1,500.60		
după amort. — leírás után . . .	155.50	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék . . .	476.—		
Timbre, proteste și vadiu anticipat — Előlegezett bélyegvás és bánat pénz . . .	4,300.03	Venit curat — Tiszta nyereség . . .	14,110.37		
Debitori — Adosok . . .	52,137.40				
Conturi curente — Folyó számla követel . . .	12,923.25				
	649,411.11				649,411.11

Contul profit și pierdere.

Eszte—Kiadás.		Nyereség és veszteség számla.		Venite—Bevétel.	
	K f				K f
Interese — Kamatok:		Profit transportat — Nyereség áthozat . . .	684.64		
pentru depun. — betétek után . . .	15,005.96	Interese — Kamatok . . .	56,920.77		
pentru cambii reescontate — visszleszámitolás után . . .	12,364.70	Diverse — Különlék . . .	1,556.51		
pentru conturi curente — folyószámlák után . . .	3,974.96				
Spese — Költségek:					
salarii — tisztii fizetések . . .	6,366.—				
chirie — ház bér . . .	800.—				
porto — posta bér . . .	377.09				
diverse spese — különféle kiadás . . .	2,249.01				
Contribuție — Adó:					
directă — egyenes adó . . .	2,257.73				
de 10% după int. dep. — 10% tőke kamat adó . . .	1,500.60				
Amortizare — Leírás:					
din mobilier — butorzatból . . .	155.50				
Profit curat — Tiszta nyereség . . .	14,110.37				
	59,161.92				59,161.92

Orăștie, la 31 Decembrie 1912. — Szászváros, 1912 december hó 31-én.

Dr. Muntean m. p.,
director exec. — vezér igazgató.

Buzdugan m. p.,
secretar. — titkár.

N. Opincar m. p., preș.-eln. **V. Sintion m. p.** **Ioan Olariu m. p.** **Iosif Bogdan m. p.**

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Aloatiott felügyelő bizottság jelen számlát megvizsgáltuk és azt az intézet könyveinek tartalmával összhangzóban levőnek találtuk.

Orăștie, la 24 Februarie 1913. — Szászváros, 1913 február 24-én.

Ioan Botean m. p., preș.-elnök. **Constantin Dănciță m. p.** **Ioan Lăzăroiu m. p.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcășian.**

„SECAȘANA”, cassă de credit și economii, societate pe acții în Ludoșul-mare, Nagyldas (com. Sibiu).

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de credit și economii „Secășana” sunt invitați prin aceasta în virtutea §-lui 29 din statutele societății la

a V-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în Ludoșul-mare, la 17 Martie st. n. 1913, la ora 1 după amiază în localul băncii cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii, bilanțul anului 1912 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Aprobarea bilanțului pe 1912, distribuirea profitului curat și votarea absolutului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
3. Fixarea prețului marcelor de prezență și a taxei de cărăușie pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari cari voese a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în conformitate cu §. 32 din statute, sunt rugați a și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel puțin cu o oră înainte de începerea adunării la cassa societății în Ludoșul mare, sau cu 3 zile înainte la cassa institutelor „Albina”, „Porumbăceana” din Porumbacu inferior, „Mărgineana” în Poiana și „Poporul” în Săliște.

Ludoșul-mare, în 21 Februarie 1913.

Direcțiunea.

(60) 1—1

Contul bilanț cu 31 Decembrie 1912.

Active—Vagyon.		Mérleg számla 1912 dec. hó 31-én.		Pasive—Teher.	
	K f				K f
Cassa în număr — Pénztár készlete . . .	4,690.90	Capital social 600 bucăți acții à K 100 —			
Cambii de bancă — Bankszerű váltók . . .	147,229.—	Részvénytőke 600 darab à 100 K . . .	60,000.—		
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök . . .	25,920.—	Fondul de rezervă — Tartalék alap . . .	5,327.12		
Imprumuturi pe oblig. cu cavenții — Kölcsönvétel kölesönök kezesei mellett . . .	34,045.50	Fondul de penziuni — Nyugdíjalap . . .	420.94		
Acții — Részvények . . .	600.—	Fondul de binefaceri și cultural — Jótékony és művelődési alap . . .	673.02		
Capital social nein. assat — Be nem folyt részvénytőke . . .	15,752.—	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek . . .	42,148.54		
Mobilier — Berendezés . . .	200.—	Reescont — Visszleszámitolás . . .	71,307.20		
după amortiz. — leírás után . . .	100.—	Cont curent — Folyószámla . . .	45,431.92		
Interese restante — Hátralékos kamatok	4,387.26	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék . . .	168.—		
		Interese transitoare anticipate — Előlegezett átmeneti kamatok . . .	2,099.72		
		Profit curat — Tiszta nyereség . . .	5,148.20		
			232,724.66		232,724.66

Contul profit și pierdere.

Debit—Tartozik.		Nyereség és veszteség számla.		Credit—Követel.	
	K f				K f
Interese — Kamatok:		Interese — Kamatok:			
pentru depuneri spre fruct. — betétek után . . .	2,528.22	dela escont — leszámitolt váltók után . . .	11,980.72		
pentru reescont — visszleszámitolt váltók után . . .	4,297.42	dela imprumut. hipotecare — jelzálogos kölcsönök után . . .	1,914.58		
pentru cont curent — folyószámla után . . .	3,412.22	dela imprumuturi pe obligațiuni cu cavenții — kölcsönvétel kölesönök után . . .	2,677.66		
Spese — Költségek:		Provizioni și alte venituri — Jutalékok és más jövedelmek . . .	2,505.06		
Salare — Fizetések . . .	1,500.—				
Chirie — Házbér . . .	100.—				
Spese de birou — Irodai költség . . .	581.69				
Porto postal — Postabér . . .	53.79				
Marce de prezență — Jelenléti díjak . . .	91.—				
Dări — Adók:					
Directă, comitatensă și comunală — Allami, megyei és községi . . .	1,044.94				
10% după inter. de dep. — Tőkekamat adó . . .	225.54				
Amortizare — Leírás:					
din mobilier — leírás a berendezésből . . .	100.—				
Profit curat — Tiszta nyereség . . .	5,148.20				
	19,078.02				19,078.02

Ludoșul-mare, în 31 Decembrie 1912.

Ieronim Spornic m. p.,
director executiv.

Alexiu Staicu m. p.,
cassar.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Nicolae Dobrotă m. p., prez.-elnök. **Ioan Mărginean m. p.,** **A. Staicu m. p.**
I. Spornic m. p. **Teodor Sârbu m. p.** **Ilie Zidu m. p.** **Ioan Berghizan m. p.**

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele institutului. — Aloatiott felügyelő bizottság jelen számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és az intézet könyveivel összhangzóban találtuk.

Ludoșul-mare — Nagyldas, în 21 Februarie 1913.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

Iacob Manuil m. p., prezident.-elnök. **Ioan Staicu m. p.**
Nicolae Muțiu m. p. **George Comșa m. p.** **Ioan Neamțiu m. p.**

(2) 8—

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.